



uvodnik

Esselamu alejkum!

U periodu od prošlog broja *e-misije*, najviše prašine među našim anonimnim diskutantima podigao je intervju kojeg je Stephen Schwartz dao Sobotnoj prilogi Dela. Ovaj američki novinar, direktor centra za islamski

O PLURALIZMU

pluralizam i konvertirani musliman, poznat je po svojim kontroverznim izjavama. Nekom drugom prilikom se namjeravam pozabaviti vezom između njegovog angažiranog novinarstva i političkih aktivnosti reisu-l-uleme. U ovom broju se bavimo pitan-

jem pluralizma u islamu i među muslimanima. Imajući u vidu da se naša uža i šira zajednica nalazi pred mnogobrojnim iskušenjima, ovo je pitanje za nas od velike važnosti.

Edin Kumalić

komentar

KJE JE OSTAL ISLAMSKI PLURALIZEM?

Ali Bulaç, priznani turški sociolog pravi, da je "islamski pluralistički model zasnovan na temeljima dialoga po vzoru Medinske povelje ... podpisano na inicijativu poslanika Muhameda a.s. in zagovara model otvorenosti za potpunu političku participaciju različitih vjerskih, kulturnih i etničkih skupina ... a u pogledu vjersko-pravnih zasebnosti oslanjala se je na pluralizam" (Islam i demokracija – teokracija i totalitarizam, 1995, 24). Kaj smo muslimani naredili iz take osnovne in veličastne definicije sistema življenja skupnosti, ki naj bi temeljila na spoštovanju osnovne pravice do lastnega mnenja v medsebojnem spoštovanju? Trdno se oklepamo določenih elementov tradicije, ki so seveda ključni za naš obstoj; drugi, ravno tako pomembni, pa nam ne predstavljajo bis-

tvne vrednote. V naši mali skupnosti se delimo na take in drugačne: če se pokriješ, ko prideš v mesdžid izven namaza si takoj »označena«, če se ne pokriješ tudi ..., zanimajo nas več stvari, ki so lahko le gole formalnosti npr. kako postavijo nekateri noge pri molitvi, ne pa kako mislijo. V drugem »taboru« pa ni posluha za različnost, za kulturno tradicijo, ki najbrž ni tako zelo zgrešena, če se je obdržala stoletja in proizvedla sijajne izsledke človekove ustvarjalnosti kot posledica ljubezni do Allaha dž.š. Res je, da se do nje lahko vsak posameznik izjasni tako kot se mu zdi prav, v okviru moralno-etičnih vrednot, ki jih kot musliman sprejema. A sami vemo, da samo Eden ve... Oklepamo se stereotipov, ki z islamom nimajo nikakršne zveze (a žal marsikdo misli,

da je to »islamsko«), predvsem boleči so tisti o tem, da ženske ne zmorejo »misliti«. Naši forumi so prepolni izjav nestrpnosti in nepoznavanja... Po drugi strani nas ne motijo oportunitizem, nemoralnost, opevanje neznanja, narcisoidnost in dobičkarstvo. V takem kontekstu je pluralizem skorajda nemogoč. Pluralizem zahteva odgovornost, poštenost in angažiranje. Pasivnost, ki je med nami vse bolj prisotna, je večkrat posledica manipulacij »totalitarnega« vodstva, skreganega z logiko pluralizma, ki je v koreninah islama. Naši »neprijatelji« pa imajo možnost to stanje spretno izkoriščati. Ali si lahko, v okoliščinah v katerih živimo, privoščimo biti tako zelo daleč od pluralističnega »islama«?

dr. Beatriz Tomšič Čerkez

U ovoj e-misiji:

- U fokusu:** Ali İhsan Yitik - Islam in pluralizem **2**
- Kur'an i hadis** o ophođenju **2**
- PRESS-ing** **3**
- Ne propustite:** "Odredi smrti" v Iraku **3**
- Progres:** Jasmina Puškar **4**
- Knjiga:** Islam i demokracija, Etika neslaganja **4**
- Vaša e-misija** **5**

Dobro je znati:

Dova - uči se kad čovjeku postane teško:

"Allahumme la sehle illa ma dže' altehu sehlen ve Ente tedž 'alu-l-hazne, iza ši 'te sehlen"

"Allahu moj, ne može biti lahkoće mimo onog što Ti ne učiniš. Ti, ako hoćeš, i teško učiniš lahkim."

u fokusu

Ali İhsan Yitik: ISLAM IN PLURALIZEM

...Nedvomno so na socialno-kulturnem nivoju tako islam kot vera in muslimani kot skupnost bolj pluralni v primerjavi s kristjani in židi. Po drugi strani pa je islam zaradi določenih zgodovinskih in političnih razlogov ravno tako izključevalen kot sta judaizem in krščanstvo. Lahko trdimo, da je islam (ali muslimani) tudi bolj uspešen v odnosu do kulturnih razlik od drugih verstev, vendar ne smemo pretiravati. To dejstvo je bilo dokazano v nekaterih zgodovinskih mestih kot so Istanbul, Jeruzalem in Kairo, pa tudi v krščanski Španiji in na Balkanskem polotoku. Zdaj lahko vidimo nekatere korenine teološke vključenosti oz. verskega pluralizma v islamu: v zgodnjem obdobju islama in srednjem veku so nekateri muslimanski učenjaki pri določanju statusa nemuslimanov pristopili pluralizmu znot-

raj islamskega prava. Tudi teologi so se zapletli pri tem vprašanju. Gledano s tega stališča vemo, da je obstoj drugih ravno tako praktičen problem kot je vprašanje usode. Vemo, da so nekateri sodobni muslimanski učenjaki, (npr. prof. Süleyman Ateş v Turčiji) začeli z razpravo glede verzov Korana namenjenih pluralizmu, trdeč "Nihče nima monopola nad rajem".

Islam spoštuje judaizem in krščanstvo, njune poslanice in Sveto pismo ne samo kot kulturno vprašanje ali družbeni problem, ampak tudi kot verovanje. Sprejemanje njihovih Abrahamovih korenin ni iz vpljudnosti, pač pa priznanje verskih resnic. Islam ju priznava ne kot »drugačna pogleda«, ki jih mora tolerirati, pač pa kot *de iure* religije od istega Boga. Za njih je pripra-

vljeno posebno mesto. Judje in kristjani so združeni pod istim imenom »Narodi knjige«: Ahl al-Kitâb. Njihov zakonski status ni sociopolitični, niti kulturni ali civilizacijski, pač pa verski. V tem pogledu, je islam edinstven med velikimi religijami. Kot je dejal al-Farûki: "ni religije na svetu, katere verovanje v resnice drugih religij, je obvezen pogoj lastne vere in pričevanja". Poleg priznavanja, Koran hvali kristjane (5-83). Kot pravi Süleyman Ateş, islam pozna tri osnovna principa: če nekdo verjame v absolutno enotnost Boga, ne obožuje (časti) nikogar razen Njega, brez dvoma verjame v življenje po smrti in je doberdelen, si v teološkem smislu zasluži odrešitev.

(Prevod S.I.)

PREBERITE VEČ

islam pozna tri osnovna principa: če nekdo verjame v absolutno enotnost Boga, ne obožuje (časti) nikogar razen Njega, brez dvoma verjame v življenje po smrti in je doberdelen, si v teološkem smislu zasluži odrešitev.

KUR'AN O OPHODENJU

"Lijepa riječ i izvinjenje vrjedniji su od milostinje koju prati vrijeđanje. - A Allah nije ni o kome ovisan i blag je." (2:263)



HADIS O OPHODENJU

"Rane od koplja će zarasti, ali rane od lošeg i uvredljivog govora, teško će zacijeliti."



PRESS-ing

INTERVJU: JASMILA ŽBANIĆ

PREPORUČUJEMO

- RTVSLO** | 12.3.2006 | Z internetom do 2.653 agentov Cie
- Delo** | 12.3.2006 | Slavoj Žižek: Ateizem za svetovni mir
- Delo, SP** | 11.3.2006 | Islam in Zahod se spopadata zaradi podobnosti
- RTVSLO** | 8.3.2006 | Irska: Duhovniki osumljeni zlorab
- Delo** | 8.3.2006 | "Ne obsojajte Palestincev"
- TCSdaily** | 6.3.2006 | New Visions for European Islam
- RTVSLO** | 6.3.2006 | Bo papež vplival na volitve?
- RTVSLO** | 6.3.2006 | Zaradi 11. 9. obsojen na smrt?
- RTVSLO** | 5.3.2006 | Izraelski premier oštel Putina zaradi Hamasa
- RTVSLO** | 5.3.2006 | Ahmadinedžad: Islam bo prevladal na svetu
- DELO, SP** | 4.3.2006 | Intervju Jasmila Žbanić
- DELO, SP** | 4.3.2006 | Intervju Stephen Schwarz: "Zakaj niso Bošnjaki nikoli postali teroristi?..."
- bhmuslimmonitor** | 4.3.2006 | Svjetska konferencija - Kako pomoči Poslanika s.a.v.s.?
- RTVSLO** | 3.3.2006 | Papeža skušali ubiti Sovjeti
- Hürriyet** | 2.3.2006 | Alcohol revolution by Saudi ambassador
- Globus** | 1.3.2006 | Intervju: Reisu-l-ulema dr. Mustafa Cerić - Duhovni vođa euroislama
- 24sata.info** | 28.2.2006 | Odbor Islamske zajednice Podgorice: "Bojkotujte robu iz Danske"



ne propustite

**"ODREDI SMRTI" UMORILI
STOTINE AKADEMIKOV IN
STROKOVNJAKOV V IRAKU**
Sandy English, WSWs**6. 3. 2006**

Sodeč po peticiji, ki jo je poslala evropska mirovna skupina posebnemu poročevalcu Združenih narodov, je bilo od začetka invazije ZDA na Irak (2003), umorjenih stotine iraških akademikov in strokovnjakov.

Peticijo so podpisali nobelovi nagrajenci Harold Pinter, J. M. Coetzee, José Saramago, in Dario Fo, kot tudi Noam Chomsky, Howard Zinn, Cornel West, in Tony Benn. Britanska članica stranke zelenih v evropskem parlamentu, Caroline Lucas, je pozvala na

podporo preiskavi.

Točno število umorov ni znano; predvidevanja kažejo da se giblje v intervalu od 300 do 1000. Po besedah iraškega pisatelja Haifa Zangana, ki je prejšnji mesec pisal v Guardianu, je samo univerza v Bagdadu izgubila 80 članov svojega osebja. Te številke ne vključujejo tistih, ki so poskuse umorov preživeli.

Intelektualci iz vseh delov Iraka so bili umorjeni. Med njimi so strokovnjaki iz področja fizike, novinarstva, arabske literature in drugih znanstvenih disciplin. V veliki meri so tarče napadalcev tudi zdravniki.

Žrtve so šiiti, suniti, kristjani, Kurdi, Turkmeni in vsi so imeli raznovrstna politična stališča. Bili so ustreljeni v službi, doma in v svojih avtomobilih ali pa so preprosto izginili.

Zangana piše, da je univerzitetni profesor Abdul Razaq al-Na'as umorjen 28. januarja 2004, 12 ur potem, ko je kritiziral iraški vladni svet na televiziji al-Jazeera.

Prevod: E.K

PREBERITE VEČ

Intelektualci iz vseh delov Iraka so bili umorjeni. Med njimi so strokovnjaki iz področja fizike, novinarstva, arabske literature in drugih znanstvenih disciplin.

progres

Islamska kaligrafija in sodobnost

Ključno vprašanje, ki si ga lahko postavimo v zvezi s pluralizmom je kaj lahko mi, z našo kulturno tradicijo doprinesemo družbi v kateri živimo. Vsako delo, ki predstavlja dosežke in zanimivosti islamske kulturne tradicije je izjemnega pomena. Med temi, so posebej pohvalne diplomske in druge naloge naših študentov. "Islamska kaligrafija" je diplomsko delo Jasmine Puškar, ki je nastalo kot zaključek študija na oddelku za tekstilstvo Naravoslovno-tehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Naloga raziskuje širše področje islamske kaligrafije: od zgodovine pisave in prvi zapisi človeštva do začetkov nastanka arabske pisave. Opisan je večji del arabskih pisav, možni stili in uporabnost posamezne pisave. Glavni

namen diplomske naloge je bil spoznati proces izdelave nove pisave. Pri tem je bilo potrebno spoznati novo programsko opremo in pisavo narediti funkcionalno za sodobno digitalno tehnologijo. V okviru diplomske naloge je bil poglavitni namen izdelati pisavo, ki bi nemoteno delovala v okviru sodobnih programskih aplikacij. Osnova na kateri je avtorica izdelala novo pisavo sta bili pisavi kurzivni naskh in oglata kufska pisava. Obe nastali tipi pisave sta vektorski pisavi True Type formata, ki je uporaben na različnih operacijskih sistemih. Zanimivost naloge je predvsem v izvirnosti teme, ki predstavlja smiselno in uspešno prepletanje izročila tradicije in raziskovanje sodobnega življenja. (B.T.Č.)



knjiga

Ali Bulaç: ISLAM I DEMOKRACIJA

Knjiga z naslovom »Islam i demokracija – teokracija i totalitarizam« je izšla leto 1995 pri Biblioteki Demokracija založbe NIPP Ljiljan. Original je izšel leto pred tem v Istanbulu. Njen avtor, Ali Bulaç, je priznan turški sociolog in publicist. Knjiga je nastala, kot sam avtor pravi v "vremenu koje obiluje mnoštvom spekulacija o

različitim aspektima islama" in iz "potenciranja mišljenja, da bi muslimani, u slučaju da negdje steknu političku vlast, uspostavili jedan totalitarni i teokratski režim koji bi označavao kraj temeljnih ljudskih prava i sloboda, političkog pluralizma i opozicionih stavova". V knjigi je predstavljena primerjalna analiza standardov demokracije in temel-

jev legitimne politične ovlasti ter pomena pojmov teokracija in totalitarizem, ki jih mediji tako pogosto povezujejo z islamom. Primerjave temeljijo na pregledu islamskih (in drugih) virov; predvsem zanimiva je predstavitev "Medinske povelje" kot izhodišče islamskega pluralizma v praksi.

(B.T.Č.)



Taha Džabir Al-Aluani: ETIKA NESLAGANJA U ISLAMU

Ako se želimo upoznati sa problemima kulture komunikacije među muslimanima, knjiga "Etika neslaganja u islamu" (Edabul-ihitlafi fil-islam; Ethics of disagreement in islam) je nezaobilazno gradivo. Uprkos tome što je izdana 1986. godine, a bosanski prevod deset godina kasnije, još uvijek je aktuelna.

Dr. Al-Aluani sažetim, slikovitim i živopisnim jezikom, bez nepotrebnog umotavanja, već na samom početku postavlja jasnu dijagnozu: "Današnji muslimanski svijet muče mnogobrojne bolesti koje su se raširile

u skoro svaki aspekt njegovog bića. Moralna obamrlost i intelektualna paraliza, razaranje iznutra, podjarmljenost izvana, odsutnost pravde i poštenog poslovanja, eksploatacija i korupcija, krajnost neznanja i bolesti, siromaštvo i propast, ovisnost i nesigurnost, neslaganje i krvavi razdori - lista je duga i bolna."

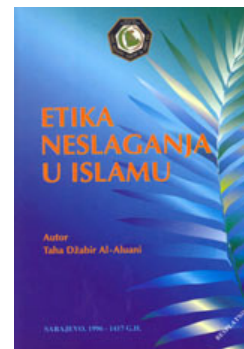
U nastavku nas autor upoznaje sa ophođenjem prvih generacija muslimana. I oni su se razmimoilazili ali se nisu razilazili jer su savladali vlastite slabosti. Diskutovali su sa ciljem da dođu do istine. Suzdržavali su se licem-

jerstva i laskanja. Uložili su napore da predmet diskusije istraže objektivno, ozbiljnošću argumenata i poštovanjem prema drugoj osobi. Pitanja iz područja šerijatskog prava rješavali su znanjem ili naporom na tom putu.

Kasnije generacije su upale u klopku podjele između uleme i političara. Korištenjem pravnih varki, doneseni su kontradiktorni zaključci, vrata besplodnih diskusija su se otvorila, a posljedica toga je bila opšta nezainteresiranost za Šerijat. Vjera je uspavana, muslimani obezglavljeni, a intelektualna misao ukočena. To

je dovelo u situaciju podjarmljenosti i sramote, niske razine svijesti i kolapsa muslimanskih institucija. Na kraju, avtor predstavi put ka oporavku: učenje i poučavanje. (E.K.)

PROČITAJTE VIŠE



vaša e-misija

Svjedoci smo dešavanja u IZ Slovenije i šire u islamskom svijetu. Činjenica je da se muslimani po mnogim pitanjima razmimoilaze u mišljenju. Naša zajednica je heterogena i pluralna. Prema vašem mišljenju, da li je to dobro ili loše? Šta kažu izvori islama? Koje uvjete je potrebno ispuniti da se uprkos različitosti u razmišljanju međusobno poštujemo? Može li musliman odustati od dijaloga? Postoje li u islamu ljudi sa kojima nema pregovaranja?



Izrazite mišljenje

rici:

Muslimani, to je širok dijapazon. Ako ste mislili na Muslimane iz bivše Juge, e to je baška. Ako mislimo na te ljude, onda gospodo moramo se zvati ono što smo po nacionalnoj orijentaciji, jer iz toga proizilazi narodna opredeljenost. Kad to uradimo biti će nam mnogo štošta jasnije. Tad ćemo znati i poštovati i biti poštovani.

Alcatraz:

Dobro je oko toga reko reis: "Među Muslimanima ima puno ljubavi, ali malo poštovanja". Ovo je stvar oko koje moramo razmisliti.

admir:

Zavisi kako gledaš na stvar. Ako ti je zanimljivije imati uniformisanu masu u kojoj svaka jedinka izgleda jednako, razmišlja jednako, živi jednako, itd. onda se pluralizma bojiš. Ako u različitosti koju unutar sebe posjeduje jedna zajednica vidiš neku dodatnu vrijednost i možda neku komparativnu prednost iste, onda sve skupa doživljavaš kao pozitivno.

Razmimoilaženja u mišljenjima postoje u svakoj zajednici, od bračne u kojoj su samo dvije osobe uključene, do jedne države poput Kine u kojoj živi 1,4 milijarde ljudi. Tako je i u muslimanskim zajednicama sasvim normalno da postoje različita mišljenja i različiti pogledi na pitanja od važnosti za tu zajednicu. I obično ta razmimoilaženja dovode do konfliktnih situacija. Zadatak koji se nameće jeste kako izgraditi sistem unutar kojeg će svako imati pravo na svoje mišljenje i izražavanje istog, a da se mogući konflikti koji iz tog prava proizađu

razrješavaju na nenasilan i konstruktivan način. Na zapadu su odgovarajući na to pitanje razradili sistem demokratije, suština koje je upravo u tome da priznaje da je društvo sklono internim konfliktima, da ti postoje i da će uvijek postojati, i najviše što možemo uraditi protiv tih unutrašnjih trzavica jeste da postignemo konsenzus unutar društva da ćemo ih rješavati na nenasilan način, kroz parlament, javne rasprave, referendum, itd - to je osnovni postulat parlamentarne demokratije - i ovaj postulat je za mene sasvim lako spojiv sa porukom islama.

Totalitarni sistemi (komunizam, nacizam, fašizam) su pak bili oni koji su govorili da su pronašli sistem u kojem neće biti unutrašnjih trzavica, zamišljeno je bilo da će se svakog državljanina na neki način programirati tako da taj isti neće izazivati bilo kakve probleme - uniformisanje uma na djelu dakle. I ti sistemi su se pokazali kao nefunkcionalni i kao opasni po mnoge živote.